

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610-14775565
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURBAN
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

**İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN İBRAHİM AKIN'IN
TBMM 7/35097 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVABI**

7/35097
64 29

SORULAR

AKP iktidarı döneminde yürütülen büyük ölçekli kamu yatırımları, çoğu zaman yöre halkının yaşam alanlarını, tarım ve hayvancılığa elverişli toprakları, su kaynaklarını ve ekolojik dengeyi doğrudan tehdit etmektedir. Baraj, otoyol, hızlı tren, santral, maden ve organize sanayi yatırımlarında, şirketlerin mevzuatın öngördüğü yükümlülükleri yerine getirmeden faaliyet başlattığı, yerel halkın itirazlarının ise kolluk kuvvetlerinin müdahalesiyle bastırıldığı çok sayıda örnek yaşanmıştır.

Bunun güncel örneklerinden biri de Ankara-Kırıkkale-Çorum-Samsun Hızlı Tren Hattı'nın Kırıkkale-Çorum etabı için Çorum Sungurlu ilçesi Karakaya, Küçükkeşlik ve Narlık köylerinde açılmak istenen taş ocağıdır.

Öte yandan, Çorum Valiliği'nin yetki sınırlarını aşarak ÇED (Çevresel Etki Değerlendirmesi) olumlu kararı verdiği bilinmektedir. Oysa bu kararı verme yetkisi yalnızca Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na aittir. Dolayısıyla Valiliğin verdiği kararın hukukten geçersiz sayılması gerekmektedir.

Köylülerin aktardığına göre; ihaleyi alan şirket yılda 3,5 milyon ton taş çıkaracağını, ancak bunun yalnızca 390 bin tonunu kullanacağını beyan ederek, ÇED yükümlülüğünden kaçmak istemektedir. 2023 yılında yapılan düzenlemeyle yılda 400 bin tonun altında üretim yapılacağı beyan edilen projeler için "ÇED gerekli değildir" karar verilebilmektedir. Bu durum, şirketlerin mevzuatı yanıltıcı beyanlarla aşmasına yol açmakta, kamu yatırımlarının denetimsiz biçimde doğayı ve köy yaşamını tahrip etmesine zemin hazırlamaktadır.

Söz konusu taş ocağının Alacahöyük gibi önemli arkeolojik miras alanına yalnızca 5 km uzaklıkta olması da kültürel varlıkların korunması açısından ciddi endişeler yaratmaktadır. Ayrıca yapılacak patlatmaların köylerin can ve mal güvenliğini tehlikeye atacağı, tarım ve hayvancılığı bitireceği, bahçeleri yok edeceği köylüler tarafından dile getirilmektedir.

Bu bilgiler ışığında;

- 1) Karakaya, Küçükkeşlik ve Narlık köylerinde açılması planlanan taş ocağı için şirketin beyan ettiği üretim kapasitesinin ÇED muafiyet sınırının altında gösterilerek denetimden kaçılmak istendiği iddiası doğru mudur?
- 2) Bakanlığınız, şirketlerin ÇED sürecini bertaraf etmeye yönelik bu tür yanıltıcı beyanlarına karşı hangi tedbirleri almaktadır?
- 3) Çorum Valiliği'nin söz konusu taş ocağına "ÇED olumlu" kararı vermesi yetki ve usul açısından mevzuata uygun mudur? Bakanlığınız bu konuda herhangi bir inceleme başlatmış mıdır?
- 4) Alacahöyük gibi kültürel miras alanına yalnızca 5 km mesafede planlanan bu taş ocağı hakkında Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın görüşü alınmış mıdır?
- 5) Taş ocağında yapılacak patlatmaların köylerin can ve mal güvenliği üzerindeki etkileri hakkında Bakanlığınızca herhangi bir risk analizi yapılmış mıdır?

- 6) Ocaktan çıkarılacak milyonlarca ton taşın Sungurlu karayolu üzerinden taşınmasının yaratacağı trafik yükü ve çevresel tahribat konusunda bir etki değerlendirmesi yapılmış mıdır?
- 7) Kamu yatırımlarının, yöre halkının yaşamını ve ekolojik dengeyi yok etmeden planlanması için Bakanlığınızın ilke ve politikaları nelerdir?
- 8) Çorum Valiliği'nin bu kararı hangi yetki kapsamında vermiştir?
- 9) Valiliklerin, Bakanlığınıza ait yetkileri kullanarak "ÇED olumlu" kararlar vermesi hangi yasal dayanağa sahiptir?
- 10) Valilikler bugüne kadar benzer şekilde kendi yetki alanlarını aşarak başka ÇED kararlar vermiş midir?
- 11) Çorum Valiliği'nin bu kararı karşısında Bakanlığınız herhangi bir adım atacak mıdır? Atacaksa bu adımlar nelerdir?

CEVAP

1) Çorum İli Sungurlu İlçesi Karakaya Köyünde T.C. Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğünce planlanan “3519692 Erişim Nolu Diyorit Ocağı ve Kırma-Eleme Tesisi” projesi Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği Çevresel Etkileri Ön İnceleme ve Değerlendirmeye Tabi Projeler başlığı altında Ek-2 Kapsamında 45.Madde -Madencilik projeleri;

a) Madenlerin çıkarılması (Ek-1 listesinde yer almayanlar),

e) Kırma, eleme, yıkama, kurutma ve cevher hazırlama işlemlerinden en az birini yapan tesisler, kapsamında yer aldığından herhangi bir muafiyet söz konusu değildir. Bu bağlamda toplam 18,75 hektarlık ÇED alanı içerisinde 3.500.000 ton/yıl ocak kapasiteli ve 390.000 ton/yıl kırma eleme kapasiteli söz konusu proje ile ilgili hazırlanan proje tanıtım dosyası incelenmiş ve değerlendirilmiş olup, İl Müdürlüğümüzce 21.08.2025 tarihli ve E-202541 karar nolu ÇED Olumlu kararı verilmiştir. Söz konusu proje aynı zamanda Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliğine de tabii olup, tesisin Geçici Faaliyet Belgesi bulunmakta olup, izin süreci boyunca ocağın inceleme ve denetimleri yılda en az iki sefer olmak üzere yapılacaktır. Denetimler esnasında ÇED alanın dışına çıkılması, kapasitenin aşılması veya verilen taahhütlere uyulmadığının tespit edilmesi halinde 2872 sayılı Çevre Kanununun ilgili maddelerince idari yaptırım uygulanacaktır.

2) Söz konusu bu proje ve diğer bütün projelerin 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında denetimleri İl Müdürlüğümüz Çevre Birimleri tarafından gerek planlı, gerekse şikayete esas olmak üzere sürekli yapılmaktadır. Denetimler esnasında ÇED alanın dışına çıkılması, kapasitenin aşılması veya verilen taahhütlere uyulmadığının tespit edilmesi halinde 2872 sayılı Çevre Kanununun ilgili maddelerince idari yaptırım kararı uygulanmaktadır.

4) Boğazkale Kaymakamlığı Boğazköy Müzesi Müdürlüğünden 26.05.2025 tarihli ve 6770511 sayılı yazı ile uygun görüş alınmıştır. Söz konusu yazı nihai Proje Tanıtım Dosyasında mevcuttur.

5,6,7) Söz konusu ÇED Olumlu kararına ait nihai Proje Tanıtım Dosyasında oluşması muhtemel çevresel etkilere karşı alınacak önlemler detaylı olarak belirtilmektedir. Ayrıca dosyada yine Acil Durum Eylem Planı da hazırlanmış olup, gerekli önlemlerin alınacağına dair taahhütler verilmiştir. Verilen taahhütlere uyulmadığının tespit edilmesi halinde 2872 sayılı Çevre Kanununun ilgili maddelerince idari yaptırım uygulanacaktır.

3,8,9,10,11) Bakanlığımızın (Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü) 01.08.2022 tarih ve 4230269 sayılı yazısı ile bildirilen 2022/13 Sayılı Genelgede 29.07.2022 tarihli

ve 31907 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliğinin 5. Maddesi uyarınca “Çevresel Etkileri Ön İnceleme ve Değerlendirmeye Tabi Projeler” için ÇED Yönetmeliği hükümlerinin uygulanması ve “ÇED Gereklidir” veya “ÇED Gerekli Değildir” kararını verme yetkisi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerine devredilmiştir.

Öte yandan 2872 sayılı Çevre Kanununun 10. Maddesindeki “veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı” ibaresi, 19/7/2025 tarihli ve 7554 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle madde metninden çıkarılmıştır. Bu nedenle Bakanlığımızın (Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü) 24.07.2025 tarihli ve 13113111 sayılı yazısı ile “ÇED Gerekli Değildir “kararı yerine “ÇED Olumlu” kararı verilmesi İl Müdürlüklerine gerektiği bildirilmiştir.

Söz konusu “3519692 Erişim Nolu Diyorit Ocağı ve Kırma-Eleme Tesisi” projesinin alan ve kapasitesi ÇED Yönetmeliği Ek-2 listesinde yer aldığından İl Müdürlüğümüzün yetkisiz olarak ÇED Olumlu kararı vermesi söz konusu olmayıp mevzuata uygun karar verilmiştir.